

"Özgürleşmek için Potansiyel Var"

"Nursing Modern Fall" adlı sergisini açan İnci Eviner: "Dolayısıyla benim de cesaretim ve düşüncelerim Gezi ile beraber çok yükseldi ve işlerime yansıdı. Direnmek ve hayatın değişebileceğine duyduğumuz inanç arttı..."

Galeri Nev, desen, fotoğraf ve video tekniğini kullanarak çalışmalar üreten sanatçı İnci Eviner'in son çalışması "Nursing Modern Fall"a (Modern Hayatın Çöküşü) ev sahipliği yapıyor.

İçi boşalan, öznesini ve nesnesini kaybeden özgürlük, eşitlik, demokrasi gibi kavramların bir anlamda ifade kazandığı "Nursing Modern Fall" 4 Ocak 2014 tarihine kadar Galer Nev'de ziyaret edilebilir.

Uluslararası çapta sergilenmiş birçok çalışması olan sanatçı, aklın sahnesinde tekinsizliği vurgulayan video çalışmasıyla başta kadın olmak üzere tarihsel, kültürel ve politik perspektifler üzerinden kimlik sorununu inceliyor.

Desenle dünyayı algıladığını söyleyen Eviner, toplumsal cinsiyetle yakından ilgili. Çalışmalarında durağan şeyleri hareket kazandırarak özgürleştiren sanatçıyla toplumsal cinsiyet, edebiyat, özgürlük duygusu, ait olduğu kuşak ve tekniği üzerinden çalışmalarını ve son sergisini konuştuk.

Kariyerinize nasıl başladınız?

Güzel Sanatlar Akademisinden mezunum. Fakat onun öncesinde çok tutkulu bir şekilde yağlı boya kopyalar ve desen çalışıyordum daha sonra, lisede fotoğraf ve karikatür çalışmaya başladım. Hatırladığım kadarıyla altı yaşındaydım ve kuzenimin defterime çizdiği profilden bir kız figürünü aynen yapıncaya kadar uğraşmıştım ve o günden beri çiziyorum...

Dolayısıyla bir tutkuyla başladı. Akademinin adı güzel sanatlar akademisiydi o zamanlar; şimdi Mimar Sinan Üniversitesi. Resim bölümünde başladım. Fakat desenle dünyayı daha rahat algılayabiliyordum ve kendimi ifade edebiliyordum. O sırada hocam Mehmet Gülyüz'dü. Neşret Günal atölyesinde asistan olarak çalışıyordu ve o dönemde daha çok desenleriyle gündemdedi.

Çizgi ile yoğun bir şekilde çalışmaya başladım. Çok klasik anlamda bir resim eğitimi aldığımı söyleyemem. Zaten hayatımı bunu üzerine kurmaya ve buna adanmaya çok erken yaşta karar vermiştim.

Ama araya giren 12 Eylül, 80'li yıllar ve sağa sola savrulmalar, akademi sonrası hayat soğuk düş etkisi yarattı. Bu nedenle beş yıl çalışmaya ara verdim .

Ara vermişsinizdir Ama yine de güçlü dönmüşünüz.

Evet bir kadın için kolay şeyler değil tabi. O zamanki 80'li 90'lı yıllarda henüz kendimizi o kadar güçlü donanımlı hissetmiyorduk kadın sanatçı olarak.

Politik iklim sanki okuduğum, hayranlık duyduğum Simone de Beauvoir'la arama giriyordu. Cinsiyet kimliği ancak daha sonra bir bilince dönüştü ve bu dönüşüm beraberinde bir özgüven getirdi ve hem hayatıma hem de işlerime yansdı... Tuhaf yıllar...

O dönemde güçlü hissetmiyorduk dediniz. O zaman çalışmalarınızda bu kadar çok kadın figürün yer almasının temelinde de bu mu var?

Doğrusu 80'li yıllarda Amerikan feminist sanatçıların işlerinden haberdar değildim ve Türkiye'de hala ulus kimliğinin etkileri vardı bu yüzden sanatın ve sosyalist hareketin içinde cinsiyet yoktu...

Kültürel farklılıklar ve cinsiyet kimlikleri çok sonra tanımlandı... Kadın kimliği, kadın bedeni oldukça yaralı Türkiye'de. Dünyanın pek çok yerinde benzer sorunlar yaşanıyor. Ama Türkiye'de de farklı, hazır tanımlar ve kavramlarla artık açıklayamayacağımız kadar derin yaralarımız var. Hangi jenerasyon hangi sınıf olursa olsun.

Bunun değiştiğini zannetmiyorum ancak şekil değiştiriyor ve günümüzde daha da şiddet kazandığını görüyoruz. Kadınlar haykırdıkça ölüyorlar... Dolayısıyla özgürlükle ilgili ben bu soruları çok içerden çok erken bir yaşta sormak durumunda kaldım tabii ama sessizce...

Altı yaş. Çok erken bir yaş çizmeye başlamak için. Etkilendiğiniz biri mi oldu?

Bütün çocuklar bu yaşlarda resim yapmaktan hoşlanır. Ama resim benim dilim oldu. Çünkü başka türlü nasıl dünyayla ilişki kuracağımı bilmiyordum. Dünyaya katılma arzusu ya da varoluşla ilgili tarif edilemeyen eksiklik duygusu bu tutkuyu hep canlı tuttu...

O yıllarda sanat konusunda çok kitap yoktu, bulduğum her şeyi okumaz yutardım. Milliyet Sanat dergisini neredeyse hatmederdim. Başka bir şey yoktu yani... Sayfaları neredeyse gözümün önünde. O kadar açtım ki bulduğum her şeyi çok sindire sindire okuyordum.

Kullandığınız teknik nasıl bir tekniktir? Desenin pratiğinizdeki yeri nasıl?

Çizmek benim için teknik bir mesele değil tam tersi doğrudan jestlere dayanan basit ve eski bir yöntem bu konuda çok yalın olmak ve malzemeye doğrudan ilişki kurmak benim için çok önemli.

Desenlerden videolara geçiş, yaratım süreçleriyle ilgiliydi... Aynı anda pek çok hikayeyi hareketle anlatmam gerekti, bu tamamen ihtiyaçtan ortaya çıktı ve Harem beni bu tekniğe doğru sürükledi.

Daha doğrusu Melling'in* haremle ilgili o gravürü beni çok etkilemişti ve bununla bir şey yapmak, bunun içine sızmak istiyordum. Onun içine sızmak aynı zamanda bir özgürleşme süreciydi. Ve orada ne varsa baskı altına aldığı, tuttuğu, yuttuğu, onları dışarı çıkarmaya zorlamak istiyordum.

Dolayısıyla kompozit tekniği bunun için en uygundu ki bu teknik de olağanüstü farklı bir teknik değil. Bu teknolojiyi bilgisayar programlarında herkes her yerde kullanıyor zaten.

Konuyla ilişkili olarak bu tekniği seçmenizin özel bir amacı var mı?

Başka türlü başa çıkamadım. Hareket etmesi gerekiyordu resmin. Yani durağan bir imgeyi aşmam gerekiyordu. Ancak bu şekilde hem Melling'in resmin Harem'in içine girdim, onun tüm o bastırdıklarını ifşa

etmeye zorlamak için.

Bastırılmış olarak ne gördünüz?

Orda tuhaf bir şey vardı. Tam anlamıyla Kartezyen perspektifle ifade edilmiş bir düzen içinde zamanın dışına fırlatılmış kadınlar dolaşıyorlar... Fakat Melling erkek olduğu için o dönemde tabii ki Hareme girilmesine izin verilmiyordu. Sadece Harem üzerine söylenenleri dinlemişti, duymuştu ve dedikodular biliyordu.

Hayal gücüyle Melling'in o dönemdeki oryantalist anlayışı yansıtma biçimi ve o perspektifin katı realitesi bütün bunların bir araya gelişi beni çok ilgilendirdi ve oradaki bütün bu hayal ürünü, kadın figürleri aslında tamamen uydurma şeylerdi ve bir türlü zaten o mekana oturmuyordu o figürler.

Sanki zaman dışına atılmışlar gibi kaskatı duruyorlardı ve ben o figürlere bir hayat kazandırmak istedim. Fakat hayat kazandırırken de bir sürü sanat tarihi referansları vardı, hayatla yaşamla ilgili bir sürü gerilimi de taşıdı o kızlar aslında hareket ederken. Her birinin bir anlamı vardır onun ve her birinin üzerine uzun uzun konuşabiliriz.

Mesela orijinal resimde burada bir topluluk vardır. Yemek yerler. Fakat benim kızlar kendilerini bıçaklıyorlar. O hayal ürünü donuk kadınlar birdenbire içlerinde sanki bastırdıkları tehlikeli bir şeyi ifşa etmeye başladılar.

Neden şiddeti seçtiniz peki?

Dünyada yaşanan şiddeti bir an kavramaya çalışsanız aklınızı kaçırsınız ama günlük hayat koşulları içinde ve sanatın olanaklarıyla şiddet başka bir bilinç durumuna yol açar...

Yani ergenlik de bir şiddettir. Ergenlik, kız ya da oğlan olma hali oluş durumu her zaman sanki bir bedenin yarılması gibidir ya. Bir anda hormonlarla kendimize yabancı bir yaratık oluruz ve yeniden keşfetmek durumunda kalırız.

Ergenlikte henüz toplumsal sözleşmeler girmeyiz ama yaşananlar inanılmaz bir etkiye sahiptir. Bu dönemden içimde çok şey taşıyorum ve işlerime yansıtıyorum. Kaldı ki toplumsal cinsiyetle ilgili bütün bu iktidarın totaliter rejimlerin kadın bedeni üzerindeki işleyişi oldukça şiddetli barındıran bir şey. Yani bütün bunlardan ve bütün bu temsil meselesinden uzaklaşmak için hareket etti yani beni aslında ondan uzak tutan şey.

Bastırılmışlıkları şiddetle patlattınız yani?

Zaten olan bir şeydi. Özgürleşmeyle ilgili bir şey daha doğrusu ve resim tarihinde ve edebiyatta bunu çok görürüz biz. Sanattaki şiddet sokaktaki şiddetle ve sizin korku filmlerinde gördüğünüz şiddet değil. Orada her birinin bir anlamı var.

Hareket halinde gördüğünüzde ve uzun zaman harcadığınızda bunların hepsi "Nursing Modern Fall"da (Modern Çöküşün Bakımı) olduğu gibi üç dakikalık tekrarlar. Sürekli dönüyor. Fakat algılaması kolay değil. Çünkü aynı anda her yerde bir şey oluyor yani şiddeti algıma biçimiz oldukça dolaylı ve tekrarlar belki de bütün bunları zihninizin derinliklerinde hissetmemizi sağlıyor...

Ben de izlerken aynı şeyi yaşadım. Sonunda kafamda parçalara bölerek izledim. Sürekli bir hareketlilik ve akan bir durum var.

Evet. Böylece aslında bütün bu hareketlerin, sürekli dönen ve tekrarlanan hareketlerin bir anlatım potansiyeli var. Belli bir şey anlatmak değil sadece bu potansiyeli taşımak geri izleyicide devam ediyor. Ve insan baktıkça baktıkça farklı kesimlerle yavaş yavaş onlara anlam yüklemeye başlıyor. Dolayısıyla böyle çok çabuk tüketilen işler değil değil.

Gizemli olmayı seviyorsunuz aslında. Bir şeyi doğrudan vermek yerine açıp kapatmak.

Buna gizem demek doğru değil. Ama sanatın imkanları bu anlam katmanlarını ele ele geçirmek ve aralarında hayal kurmak değil midir? Hızlı mesajlarla yapamaz bunu değil mi?

Halbuki biz Gezi'de gördük ki bütün bu politik gelişkilere kolektif olarak ve anonim olarak çok güzel mizahla cevaplar verildi. Ama sanat çok daha derinlere inmek durumunda değil mi? Görünenin arkasında neler oluyor, zihnimiz neden baskıya direnemiyor, iktidarın araçları nasıl vücudum üzerinde işliyor bunların kodlarını okumak mümkün mü?

Dolayısıyla kendi ihtiyacım doğrultusunda bir sürü şeyi aynı anda anlatmak, bir sürü kadın hikayesini aynı yerde toplamak için kompozit böyle bir olanak verdi. Bir filmin bütün sahnelerini aynı anda gördüğünüzü

düşünün.

Hatta en vurucu sahnelerini. Onların sürekli bir şekilde dönüyor olması. İnsan beynine çok güzel hazlar yaşıyor tekniğiniz. Daha sonra ne yaptınız?

Çok şey yaptım. Bin yıldır hocalık yapıyorum. Ama kendimi tipik bir akademisyen olarak görmüyorum. Hocalık insanın merakını, bilincini doyurma yollarından biri... Hocalık ve sanatçı kimliğim bu yıl İstanbul Bienali'nde yer alan işime yansdı.

Radikal de yer alan söyleşiyi okuduktan sonra serginizi gördüm... Akabinde yazıda ilgilendiğiniz insanlar Bruegel'den bahsediyordunuz. Sonra internet sayfanızdaki çalışmalarınızdan çok etkilendim ben. "Patlamaya hazır yürek" ve "terra incognita"... Orada bir kız çocuğu kafasında balık figürüyle öne doğru biri tarafından çekiliyordu. Oradaki fikrinizi de soracağım ama önce güncel olduğu için "Nursing Modern Fall"dan başlayalım.

"[Nursing Modern Fall](#)" aslında eşitlik, özgürlük ve modernizmin belli bir inanç, yaşam tarzının, belli bir zihin yapısının zamansal olarak günümüze doğru taşınmış ve kaydırılmış bir hali. Fakat ben bunu yaparken bütün bu modernist ikon yapıları kopyalamayla başladığım sürece jestlerimle devam ediyorum ortaya garip bir mimari çizim çıkıyor. Bu mekanlar desen diline dönüştüklerinde başka bir durumun ortaya çıkmasını sağlıyorlar

Videoda mekan uzay boşluğu mu?

Bir rasyonel aklın uzamı...

O boşluğa savrulan ve mücadele eden bir insan grubu var ve hepsi kadın anladığım kadarıyla.

Biri erkek. Hemşireler kadın. İyileştirmeye çalıştıkları erkek. Ama buna çok farklı bir anlam yüklemek yerine aslında paralaks var farkındaysanız. Mesela yüzüyorlar, uçuyorlar, bir şey iyileştirmeye çalışıyorlar. Bu boşuna didinen ve çabalayan insanlar bir şeyleri iyileştirmeye çalışırlar...

Yoğun bir mücadele söz konusu.

Evet. Biteviye bir amaç, hiçbir şeye bir yere varmayan sürekli bir arama. Yerde bir şey arıyorlar. Uçuyorlar. Yüzüyorlar. Marş söylüyorlar.

Evet ellerinde bayraklar olanlar var. Bir zemin üzerinden aşağıya düşen, savrulan var. Aşağıya düşmek üzere tutunmuş asılı kalan var. Ama en çok dikkatimi çeken şey kadın mı, erkek mi emin olamadığım erekte olmuş bir erkek cinsel organına sahip yerde yatan biri vardı.

Kadın...

Orada trans bireyler üzerinden mi bir şey söylemek istediniz?

Tam olarak değil, aslında toplumsal cinsiyetle ilgili fikirlerimi ve düşüncelerim Haremden hatta 2000'li yıllardan bu yana belli bir hareket repertuarı içinde ifade ediyorum. Videolarda yer alan objeler ve hareketler tekrar ediyor.

Disko topu Andy Warhol'un tasarımıdır, gümüş pabuçlar, yapay kürkler vs.. Dolayısıyla cinsiyet farklılıkları, nasıl tarif edildikleri ve sonuçlarının ne olacağı ve kimlerin bu enerjiyi kontrol etmek arzusuda olduğu... Bütün bunları sürekli çatışmalar içinde bırakmak hoşuma gidiyor.

O zaman, bakarken de aklımdan geçmişti bu, "queer theory" ile mi ilgili bu biraz?

Tabi ki... Burada Judith Butler'ın çok etkisi vardır. Ve diğer düşünürler. Derrida tekrarlar ortaya çıkan farktan bahseder, Judith Butler'ın da bunu alıntılar ve cinsiyetin sürekli maruz kaldığı şeyden ve dış dünyayla etkileşim alanı olarak bedenden söz eder... Sonunda beden belli etkilerini yansıtabilirken aynı zamanda nasıl kırılabilir olduğunu da görebiliyoruz.

Bütün bunları sonuna kadar kontrol etmek gibi bir niyetim yok... O hatta benim kontrolümden çıksın ve kendi başına bir aygıt gibi işlesin isterim... Dolayısıyla benim bu videoyu yapışım bir atölyeye dönüşüyor. Videoyu çekim süreci de bir atölyeye dönüşüyor. Benimle öğrenciler oyuncular arasındaki sürekli etkileşim için kendisine de yansıyor. Sonunda öyle bir sahneyle karşılaşıyorsunuz ki sürekli çalışıyor işliyor; "working space" .

Aslında bana biraz da şeyi anımsatmıştı. Modern mimari üzerinden kurgulanmış bir şey bu. Ama modern dünyadaki kapitalizmin sürekli işleyişini de çağrıştırıyor aynı zamanda. Dişliler var ve tren rayları var. Onu da getirdi aklıma. Hatta Auschwitz var. Videoda İkinci Dünya Savaşı'na yönelik bir gönderme, bir eleştiri mi var?

Akılla ilgili. Çünkü Auschwitz kampı bir modern mimarlık harikasıdır. Akılcı mimaridir ve bu fabrikalar ve silolarda da aynı plan kullanılmıştır. Aynı akıldır. O dediğim akıl boşluğuna fırlatılıyor bütün bunlar. İçinde bulunduğumuz fikirler ideolojiler şantiyesi bu...

Durağan şeyleri sanki hareket kazandırdıkça özgürleştiriyormuşsunuz gibi hissetmeye başladım.

Aynen öyle. İşlerimin bu potansiyeli taşımamı istiyorum. Oraya varmak istiyorum. Güzel söylediniz...

Anladım. Anlamak için bu şekilde soruyorum. Yoksa hiç o şekilde sembolleştirip öyle bir anlam yükleme gibi bir niyetim yok.

Baktığınızda tuhaf bir şey oluyor. Bu bir davet; sizi savunmasız bırakan bir karşılaşmanın eşğine taşıyabilir.

O tuhaflık çekici geliyor.

Çekici olduğu açık. Fakat bir yandan da tanıdık bir şeyler var. Bir yandan tehlikeli bir şeyler var ve tekinsiz.

Kurcalama isteği uyandırıyor insanda. Bir de orada bir şey dikkatimi çekti. Tüpler içerisinde sanki yaşıyor insanlar.

Onlar sığınaklar... Yer altındaki hücreler boşluğa atılmış... Diğer işlerimde de bu sığınakları görebilirsiniz yeraltından çıkıyorlar. Onlar artık tıpkı böceklerin yuvaları gibi. Böylece yeraltı, yerüstü, gökyüzü, deniz, su her şey birbirine karıştı.

Çok güzel. Peki, bir şey daha vardı orada. Hareketin bir anlamı var mı peki? İyileştirmeye çalışıyorlar ama hep aynı hareketi yapıyorlar. Aslında yaptıkları net bir şey yok, otomatığe bağlanmış gibi.

Hasetle şefkat iç içe...

Anladım. Hatta şey de bana ilginç gelmişti. Bir kadın da ayağının tekini çöp kutusunun içerisinden çıkarmaya çalışıyordu. O çöp kutusu mu? O da mesela bir şeye takılıp kalmış, tıkanmış. Herkeste böyle aslında bir anlamda hapsolmuşluk duygusu da hissettim ben orada.

Aynen. Ama gövdesinin bir parçasını ayağını kaptırmış, kurtarmaya çalışıyor...

Evet evet. Bir taraf kısıtlanmış. Bir taraf içeride bir taraf dışarıda. Ama sanki onlar hapsolmuşlar

Hep bir mücadele. Bunun sebebi direnmek için yeni olanaklar aramak olabilir...

Öyle kesinlikle.

Kuşaktan kuşağa fark eden bir şey olsa temelde. Hep özgürleşmek istiyoruz ve bunu yollarını arıyoruz...

Hangi kuşağa ait görüyorsunuz kendinizi? Bu kelimeyi konuşurken çok kullandık. Nasıl bir etkisi oluyor çalışmalarınıza bunun?

Tabii belleğim işlerimde oldukça etkili ve hayal gücüm ve dolayısıyla yaşadıklarım... Jenerasyonum üç darbe gördü. Tarihi bu kadar kesintili yaşamak ve hele kadınlıkla ilgili bilincin bu kadar zorlandığı bir ülkede, bir toplumsal yapı içinde... Elbette benim çatışmalarım da çok sert olabiliyor doğal olarak. Değil mi?

Tabi. Peki, neye bağlıyorsunuz buna bir sebep görüyor musunuz kadın bilincinin bu kadar kapalı olmasının? Sınıf bilinci bile doğru düzgün yerleşmiş değil Türkiye’de.

Ulus kimliğinin inşasında büyük idealler için ertelenmiş olan kadın sorunu şimdi çok şiddetli bir şekilde hortluyor ve kendine yeni tanımlar arıyor.

İdeolojilerinin işleyişi kadın bedeni üzerinden oluyor ve kadın kendi üzerinde düşünürken bütün bu politik yatırımdan kendini kurtarmaya çalışır ama bilincimizin hangi noktasına ne kadar derinlere gittiğini anlama çabası hiç bitmeyen bir mücadeleye dönüşür... Psikanaliz teorileri elbette çok önemli... Kadın sorununun toplumsal dinamikleri görünür kılmak, bu işleyişi açığa çıkarmak derdinde olan benim gibi sanatçılar var elbette...

Kuşak olarak, daha önce sözünü ettiğim etkiler nedeniyle, sanat alanında da çok geciktik, hatırlarım; *sanatçının kadını erkeği mi olurmuş* diyen bir kadın küratörümüz vardı...

Kadın bilincini geciktiren diğer sebeplerden biri de 80'li, 90'lı yıllarda sanatın büyük sanatsal söylemlere adanmasıdır ve bunun içinde insan, farklılıklar, cinsiyet yoktu... Sanatın kendi içinde tüm insanlığı kuşatan bir evrensellik anlayışı olduğu düşünülürdü... Sanat yapma ihtiyacının bireyin en temel insanı ihtiyaçlarından biri olduğu ve bu neredeyse zorunluluk diyeceğim özgürlük arayışının aynı zamanda bireysel ve toplumsal bir hesaplaşma olduğu gerçeği nihayet anlaşıldı.

İşlerimde bu çatışmalar paralaklarla sürekli işler, birbirini etkiler, değiştirir, kayar; biraz kaotik ve hareketlidir.

Ama çatıştırdıkça çözüyorsunuz onları.

Bir çözüm yok. Ama özgürleşmek için bir potansiyel var.

Çözüm olarak özgürleşmeyi kastediyorum. Bir çözülme hali gibi sanki.

Aynen

Girift bir şeyi birbirine karıştırdıkça açıyorsunuz o yumaktan yavaş yavaş.

Güzel söyledin.

Judith Butler dışında etkilendiğiniz biri var mı feminist ideolojiden? Hoşlandığınız okumaktan zevk aldığınız? Sylvia Plath, Simone de Beauvoir?

Bunların hepsi zamanında çok etkilendiğim yazarlardı. Fakat kendi alanımdan çok fazla sanatçı var. Cesaret için kendime örnek aldığım çok sanatçı var. Toplumun üzerinde fikir düşünce birliğine sağladığı biçimler ve formlarla ilgilenmeyip, risk alma cesareti olan bir sürü sanatçı var ve onlardan çok beslendim tabi. Louise Bourgeois gibi...

Çok cesurlar. Çok başları dik kadınlar. Korkusuzlar. Bunlardan çok etkilendim. İkincisi son zamanlarda Ranciere çok okuyorum. Badiou okuyorum. Judith Butler her zaman okuyorum. Edebiyat çok severim. Alice Monroe okuyorum şu sıralar.

Çok güçlü çalışan bir hayal gücünü gerektiren çalışmalar bunlar.

Hayal gücümü canlı tutmak için de zorlandım doğrusu... Kadın olarak mücadele vermem gerekti. Olgun bir kişiliğin hayalperestlikle ilgisi olamazdı değil mi? Gençliğim akıllı değilmiş gibi davranarak, benden beklenenle ben arasında çatışarak geçti... Bizim jenerasyonumuz böyle... Muhtemelen annen benden genç olabilir.

Annem 56'lı.

Ben de aynı yaştayım. Akıllı kızlar pek makbul değildi yani. Dolayısıyla hayal gücü de biraz çocuksu sayılırdı. Hâlbuki hayal gücü o kadar önemli bir şey ki. Hayal edebilmek ve başka yerlere gidip tek parça dönmek... Önemlidir onu korumak.

Hem ucuz bedeli yok hem de istediğiniz yere zihninizle yolculuk yapabilirsiniz. Sizi dışarıdan hiçbir müdahale ya da etki direk beyniniz ve sizin aranızda geçen bir şey. O yüzden çok özel bulmuşumdur.

Evet, ama toplumdaki soyutlanmadan, hayatın senin üzerindeki izleriyle çekişerek ve savaşarak hayal gücünü geliştirmek önemli. Edebiyatta da böyledir ya bir şey okuruz onun içinde o satır aralarında bütün o politik iklimi kumaş kıvrımlarında hissedimiz ve özgürlüğe duyulan o dayanılmaz arzu...

Toplumdan soyutlanmamak dediniz. Onu nasıl koruyabiliyorsunuz? Çünkü çok sınırsız bir hayal gücü bir yanda var.

O zor işte. Onu inşa etmek. Hayatın ortasına içine yerleştirmek zor. Hem içten olacaksın hem kendin hem de toplumsal dinamikler içinde kendini sürekli sinayacaksın; zor... Ursula K. Le Guin'in söylediği çok hoş söz vardır: "Ben bir kadın olarak yazarlık konusunda hiçbir baskı görmediğim gibi destek de aldım ailemden. Ama şunu hiç hesaplamamışlardı ben kendimi adadım, toplumsal olarak yadırganan buydu."

Ailem kendimi sanat adayacağımı katiyen hesaplamamıştı. Sanat bir genç hanım için ancak güzel bir hobi olabilir. Bu hobi durumu da iliklerimize işlemiş durumda. Zihnimizin hangi karanlık köşesinde pusuda bekliyor, diye sormalıyız... Derdin özgürlükse bu can yakabilir seni uykundan eder, yakana yapışır... Bu yüzden profesyonel sanatçı yoktur sadece sanatı ihtiyaçtan mecbur olduğu için yapanlar vardır...

Ama siz sanki rahatlıktan çok rahatsızlıktan hoşlanan birisiniz. Rahatsız oldukça patlıyor bu.

Ama hayat öyle. Türkiye’de olup bitene arkamı dönmem mümkün mü? Söz konusu değil. Bütün bunlar beni sarsıyor. Her gün cinayetler işleniyor ve sen böyle oturuyorsun. Hollandalı bir sanatçıdan çok farklıyız mesela.

Hollanda’da da olay olmuyor, ileri demokrasiler diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi. Haberleri izlemeseler de olur. Hollandalı bir sanatçı arkadaşım bizim durumumuzu çok kışkırdığını kendisinin sürdürmek için hiçbir motivasyon bulamadığını söylemişti...

Gazetecilerin yapacak pek bir işi olmuyor.

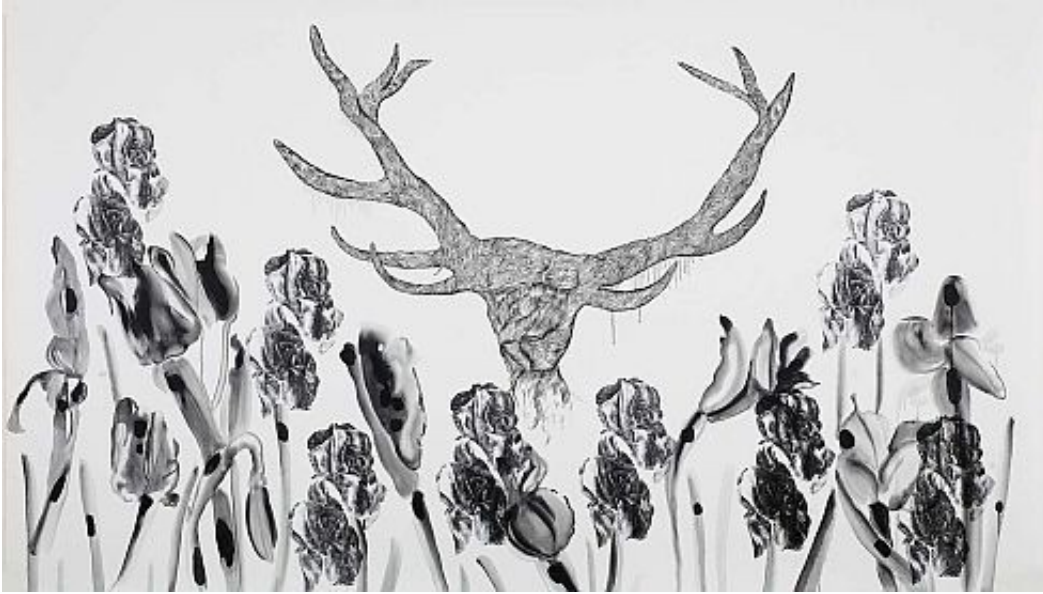
Yok. Ama bizim çok. Dolayısıyla "bütün bunlarla nasıl baş edebilirim" sorusuyla yaşıyorsun, onun içine doğuyorsun. İkincisi, sanatçıysan bütün bunların şiirini de arıyorsun. Şiirle arıyorsun bütün bunları.

Kitabınızda şiirleriniz de var.

Evet. Bir süre yazdım. Şiir de denemez. Lirik birtakım metinler.

Kitabınızdaki bazı çalışmalarınızı bizim için yorumlar mısınız?

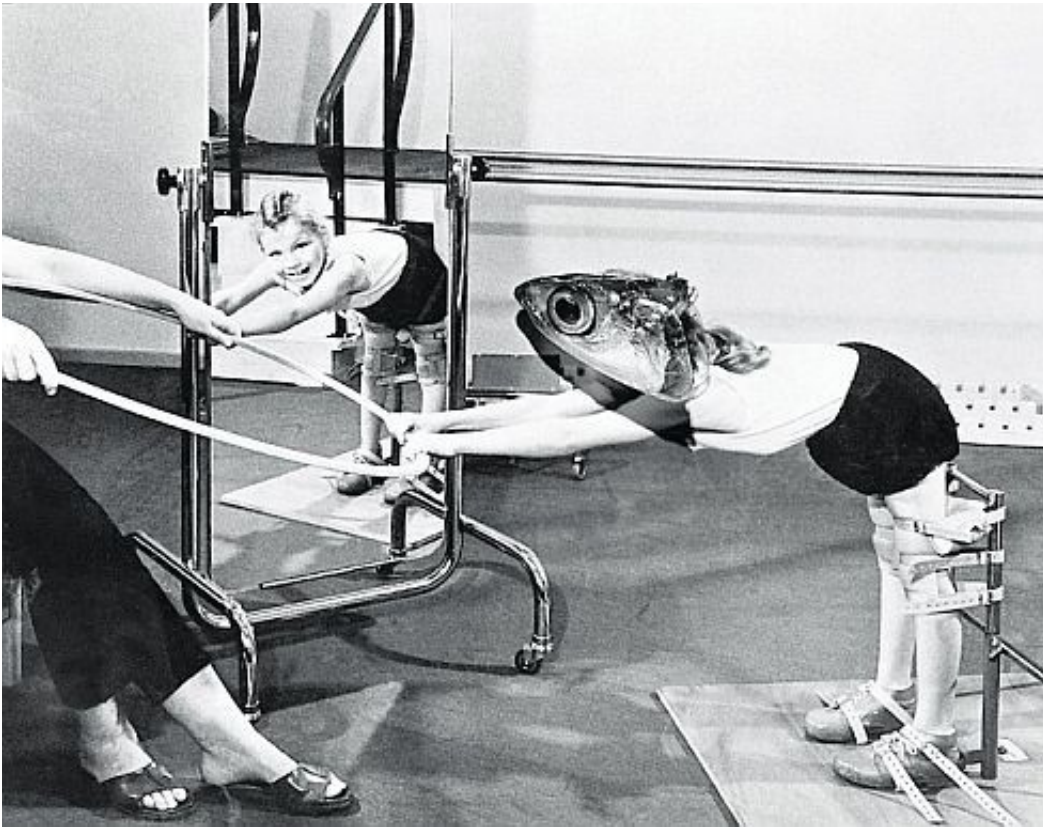
Toplumsal cinsiyet kimliklerinin tuhaflığıyla ilgili. Bebeklerin cinsiyeti var mıdır evet var... Ama toplumsal cinsiyet olarak düşündüğümüzde evet ortaya böyle bir şey çıktı...

Neden balık kafası ?

Bu fotoğrafları sahaflarda buldum... Bu fotoğrafları kendi imgelerimin mekânı olarak kullandım. Belki tarihsel olarak bastırılmış olanı ifade etti balık kafası.

Kadının ergenliği bana çok yaratıcı geliyor... Çok besleniyorum. Vücudun değişiminin sarsıcılığı. Ve doğum... Doğum şiddetle ilgili bir şey. Doğal bir şiddetten bahsediyorum burada. Hayatın kendisinde var bu ve kırılma anı daha fazla düşünmemizi sağlıyor...

Atölyem eskiden, Tarlabası'nda bir Ermeni Manastırındaydı, İstanbul sanat merkezi... *Patlamaya Hazır Yürek* Tarlabası'nda olup biten ile ilgili. Bu duvar kağıdına komşulardan birinin evinde rastladım. Eski Ermeni binalarından birinde oldukça dökülmüş bir dairede beklenmedik bir karşılaşmaydı bu... Tavuskuşu motifinin soyutlanarak tekrarına dayanan bu duvar kağıdı belli ki eski görkemli zamanlardan kalmış ve başka bir hayatın izlerini taşıyor... Bu fon üzerinde bir oğlan çocuğu vardır,

Ne olduğunu tam okuyamadığımız bu çocuk heyecandan mı yoksa bir kalp cihazına bağlı yaşamak zorunda olduğundan mı patlamaya hazır bir canlı bomba mıdır?

En verimli günlerimin Tarlabası'nda bu manastırda yaşadım ve burada, her katta bir sürü sanatçıyla beraberdik aslında bir işgal binasıydı çevreyle tam bir uyum içindeydik... Kendimi şimdiki gibi soyutlanmış hissetmiyordum...

Modern Çöküşün Bakımına dönersek, tüm bu doğal ilişkileri paramparça ediyor kentsel dönüşüm. Ve hayatımızı bir şantiye içinde yaşıyoruz...

"Kız"ların bulunduğu coğrafi özelliklerle bağlantısı var mı?

Sayırsız eskiz yapıyorum, not alıyorum. Atölyeler yapıyorum. Bunlardan aldıklarımı kolaj çalışmalarına dönüştürüyorum. Türkiye ve Avrupa coğrafyasındaki kadın işçiler sürekli dolaşıyorlar... Bu sadece

kadınların dolaşım haritasını gösteren bir video işi. Farklı kadın deneyimlerini, durumlarını bir araya getiriyorum. Bu işlerde de acı ve neşe bir arada yaşanıyor; tıpkı hayatın kendisi gibi.

Gezi ile hissettikleriniz neler?

Büyük ve sivil bir hareketti. Gezi'nin yalnız bizim için değil dünya için de önemli olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla benim de cesaretim ve düşüncelerim Gezi ile beraber çok yükseldi ve işlerime yansıdı. Direnmeye ve hayatın değişebileceğine duyduğumuz inanç arttı... (CT/HK)

[* Video işleri izlemek için tıklayın.](#)

İstanbul - BİA Haber Merkezi

21 Aralık 2013, Cumartesi

Cansu TECİR

Yazdır